PRATIK DERS

Përcaktori dhe rrethanori

Ders kategorisi: Mësime të gjuhës shqipe

> Gjymtyrët e dyta të fjalisë: si i gjejmë me pyetje dhe me çfarë pjesësh të ligjëratës shprehen.

Përcaktori dhe rrethanori

Përveç gjymtyrëve kryesore — kryefjalës dhe kallëzuesit — fjalia ka edhe **gjymtyrë të dyta**. Dy prej tyre janë **përcaktori**, që i shtohet një emri, dhe **rrethanori**, që i shtohet foljes.

Dallimi themelor

Gjymtyra	Përcakton	Pyetjet	Shembull
Përcaktori	një **emër**	Cili? Çfarë lloji? I kujt? Sa?	*Lexova një libër **interesant**.*
Rrethanori	një **folje**	Ku? Kur? Si? Pse? Sa?	*Fëmijët luajnë **në park**.*

Si shprehet përcaktori

Shprehet me	Shembull
Mbiemër	*një ditë **e bukur***
Emër në gjinore	*libri **i Artës**, maja **e malit***
Përemër pronor	*çanta **ime***
Numëror	***tri** vajza, kati **i tretë***
Emër me parafjalë	*një shtëpi **me kopsht***
Fjali e varur përcaktore	*libri **që lexova***

Llojet e rrethanorit

Lloji	Pyetja	Shembull
Vendi	Ku? Nga? Deri ku?	*Punoj **në zyrë**.*
Kohe	Kur? Sa kohë?	*U ngrita **herët**.*
Mënyre	Si? Në ç’mënyrë?	*Foli **qetësisht**.*
Shkaku	Pse? Nga se?	*U vonova **për shkak të trafikut**.*

ENGLISH FOR LIFE

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.

Lloji	Pyetja	Shembull
Qëllimi	Për çfarë?	*Erdha **për të ndihmuar**.*
Sasie	Sa?	*Fola **shumë**.*
Kushti	Me ç’kusht?	***Pa ndihmën tënde** nuk do t’ia dilja.*

Përcaktori i shkëputur

Kur përcaktori jep një sqarim shtesë, ai veçohet me presje dhe quhet **i shkëputur**:

- *Arta**,** nxënësja më e mirë e klasës**,** mori çmimin.*
- *Shkodra**,** qytet i lashtë**,** ndodhet pranë liqenit.*

Sa gjymtyrë të dyta mund të ketë një fjali?

Aq sa duhen. Analizo këtë fjali:

*«**Nxënësit e klasës sonë** lexuan **me kujdes një tregim të gjatë në bibliotekë mbrëmë**.»*

- *e klasës sonë* — përcaktor i kryefjalës
- *me kujdes* — rrethanor mënyre
- *një tregim* — kundrinor i drejtë; *të gjatë* — përcaktor i tij
- *në bibliotekë* — rrethanor vendi
- *mbrëmë* — rrethanor kohe

Nga letërsia shqipe

Naim Frashëri e ngarkon vargun e dytë të *Bagëti e Bujqësisë* me përcaktorë:

*«Fushat **e gjëra me lule**, q’u kam ndër mënt **dit’ e natë**!»*

e gjëra është përcaktor i shprehur me mbiemër; *me lule* është përcaktor i shprehur me emër me parafjalë; *dit’ e natë* është rrethanor kohe. Tri gjymtyrë të dyta në një varg të vetëm — kjo dendësi është ajo që i jep vargut plotësinë e tij.

Fjalët sinjalizuese

Nëse fjala i përgjigjet pyetjes **cili?** dhe qëndron pranë një emri, është përcaktor. Nëse i përgjigjet **ku? kur? si? pse?** dhe lidhet me foljen, është rrethanor. Grupet me parafjalë mund të jenë të dyja — vendos sipas fjalës që përcaktojnë.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
Të quash rrethanorin gjymtyrë kryesore	Rrethanori është gjymtyrë e dytë	gjymtyrë kryesore janë vetëm kryefjala dhe kallëzuesi
një libër e interesant	**një libër interesant**	mbiemri i panyjshëm nuk merr nyjë
Arta nxënësja më e mirë mori çmimin.	**Arta, nxënësja më e mirë, mori çmimin.**	përcaktori i shkëputur veçohet me presje
Ngatërrimi i kundrinorit me përcaktorin	*Lexova **librin*** = kundrinor; *librin **e ri*** = përcaktor	kundrinori plotëson foljen, përcaktori emrin

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.

Provo vetë

Gjej përcaktorët dhe rrethanorët:

1. *Fëmijët e vegjël luajnë në oborr. (e vegjël — përcaktor; në oborr — rrethanor vendi)*
2. *Dje lexova një libër interesant. (dje — rrethanor kohe; interesant — përcaktor)*
3. *Foli qetësisht me nxënësit. (qetësisht — rrethanor mënyre)*

Burime dhe referenca

- Naim Frashëri, *Bagëti e Bujqësia*, Bukuresht, 1886.
- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.
www.englishforlife.edu.mk · +389 71 989 903 · info@englishforlife.mk · Sayfa3